

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

ОНУ імені І. І. Мечникова

проф. Вячеслав ТРУБА

2025 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ**

**для вступу на навчання для здобуття
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність В10 ОП Філософія
на основі освітнього ступеня бакалавр, магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст)**

Схвалено на засіданні Вченої ради
Факультету історії та філософії
Протокол № 6 від «17» березня 2025 р.

**ОНУ
2025**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит – форма вступного випробування, для конкурсного відбору осіб для здобуття ступеня магістра, які вступають на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Організація та проведення вступного випробування відбувається у порядку визначеному Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 року № 168 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2025 року за № 15/41360 та Положенню про приймальну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Мета вступного випробування за спеціальністю В10 «Філософія» - *оцінювання/перевірка знань, умінь, навичок – базових (вихідних) компетенцій для опанування ОП.*

Вимоги до рівня підготовки здобувачів: В загальній системі підготовки магістрів зі спеціальності В10 «Філософія» знання з філософії забезпечують необхідну ґрунтовну теоретичну базу їх професійних знань. Тому вступники повинні мати певний рівень отриманих ними знань під час одержання вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр філософії», а саме знати головні напрямки світової філософії, проблеми та методи їх вирішення, що виникли протягом століть, демонструвати навички самостійного дослідження, характеризувати та оцінювати різноманітні рухи та тенденції, що мали місце у історії світової філософської думки.

Вступник до магістратури із спеціальності В10 «Філософія» має *продемонструвати* високий рівень теоретичної та практичної підготовки, знання основних етапів розвитку світової філософії; *розуміти* основні підходи до розв'язання загальних проблем філософії з кожного періоду, що вивчається; *показати* достатній рівень знання змісту основної літератури, що рекомендується; *характеризувати* загальний культурний контекст, у якому мав місце розвиток світової та вітчизняної філософії, а також *вміти застосовувати* свої знання для вирішення науково-дослідницьких та прикладних завдань. Необхідно також *вміти охарактеризувати* напрямки філософської думки (наприклад, платонізм, кантіанство та ін.) та надавати основні риси філософських напрямків та рухів у вигляді системи (у зв'язку елементів).

Форма фахового іспиту – тестування.

Підготовка програми фахового іспиту, розробка тестових завдань та проведення іспиту здійснюється фаховою атестаційною комісією факультету історії та філософії (наказ № 420-18 від 28.02.2025 р.).

1. ЗМІСТ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Програма включає п'ять змістовних розділів:

Розділ I – філософія Сходу;

Розділ II – антична та середньовічна філософія;

Розділ III - філософія Відродження, Нового часу та німецька класична філософія;

Розділ IV – історія української філософії;

Розділ V – сучасна західна філософія.

Розділ I - філософія Сходу

Основні етапи розвитку індійської філософії. Характерні риси східної філософії взагалі та індійської зокрема. Структура і генезис філософських систем. Сутри, бхаш'ї, каріки і врітті. Астіка і настіка. Основні системи індійської філософії. Ортодоксальні філософські школи індуїзму (даршани): санкх'я, йога, ньяя, вайшешика, міманса, веданта. Чарвака локаята - матеріалістичний напрямок філософії Стародавньої Індії.

Обґрунтування теїзму і його значення в класичній йозі, джайнізмі, буддизмі, адвайта-веданті. Критика ідеї Бога творця в джайнізмі. Вчення про визволення. Обґрунтування переваг карма-марги у вішишта-адвайта і двайта-веданті. Особливості буддизму як релігійно-філософської системи. Вчення про чотири шляхетні істини в буддизмі.

Проблема Бога-творця в індійській філософії (санкх'я, йога, джайнізм і адвайта-веданта, буддизм). Проблема істинного «Я» у ранньому і пізньому буддизмі. Проблема реальності в буддизмі і веданті. Проблема визволення в індійській філософії.

Основні школи китайської філософії: конфуціанство, Даосизм, легізм, моїзм, чань буддизм. Базові поняття та принципи.

Розділ II – антична та середньовічна філософія

Антична філософія. Доба народження філософії. Міфологічна свідомість. Передумови виникнення філософії. Теорії народження філософії. Піфагор и Геракліт про поняття «філософія». Мілетська школа. Учення Фалеса про воду як основу буття. Анаксимандр та вчення про апейрон. Анаксімен та учення про повітря як буття та життя взагалі. Піфагорейська школа. Історичні відомості та свідоцтва. Учення про число як про сутність. Життя та філософія Геракліта Ефеського. Діалектика. Учення про логос та вогонь як першостихію.

Елейська школа: Ксенофан, Парменід, Зенон, Меліс. Учення Парменіда про Єдине. Онтологія Парменіда. Апорії Зенона та їх доля у подальшій філософії.

Емпедокл з Агріенту та його філософія. Учення про чотири початкові стихії. Любов та ворожнеча. Теорія пізнання у Емпедокла.

Атомісти Левкіпп та Демокрит. «Гомеомерії» Анаксагора та «атоми» Демокрита як елементи буття. Атоми та порожність. Учення про природу

атомів, Гегель та Лосєв про атоми та порожність. Анаксагор та його погляди. Учення про Нус та гомеомерії. Уяви Анаксагору про хаос.

Загальна характеристика філософії софістів. Проблема численності буття у ранній софістиці. Протагор та його погляди. Людина як міра усіх речей. Горгій та його погляди на можливості пізнання. Коротка характеристика інших софістів.

Життя Сократа та його учні. Література про Сократа. Філософські погляди Сократа. Майевтичний метод розшукування істини. Іронія та її використання Сократом. Проблема «блага» в філософії Сократа та сократичних школах. Знання як благо. Мегарська школа. Евклід, Ічтій, Евбулід та ін. Незмінні сутності. Абстрактний початок як єдине, що має дійсність. Єдине благо. Кініки як філософський напрямок. Пошуки блага. Благо як востриманність від бажань. Антісфен та Діоген. Добродетель як єдина умова блаженства. Школа кіренаїків. Аристип та його послідовники. Благо як насолода.

Платон: життя та творчість. Твори Платона. Характер, метод та частини платонівської системи. Діалектика чи учення про ідеї. Фізика Платона. Матерія та Світова Душа. Всесвіт та його частини. Антропологія та етика Платона. Учення Платона про державу. Платон про мистецтво та релігію. Загальна характеристика філософії Платона. Стародавня Академія. Спадщина Платона у історії філософії.

Життя Аристотеля. Твори Аристотеля. Загальний вступ до філософії Аристотеля. Логіка Аристотеля. Метафізика Аристотеля. Фізика Аристотеля та його погляди на всесвіт: матерія та форма, учення про чотири причини, першодвигун та ін. Людина у філософії Аристотеля, учення про душу. Етичні та політичні погляди Аристотеля. Вчення Аристотеля про поетику. Поняття катарсису. Риторика Аристотеля. Перипатетична школа. Теорія ідей Платона і її критика Аристотелем. Аристотель про види буття. Проблема «блага» в філософії Платона і проблема «щастя» в філософії Аристотеля. Вчення Платона і Аристотеля про суспільство і державу. Аристотель як засновник силогістики. Закони та форми логічного мислення. Вчення про душу.

Стоїчна школа. Учення Зенона Кітионського. Характер та частини учення ранніх стоїків: логіка, фізика, етика. Середня стоя. Пізні стоїки. Епікур та його учення. Система епікурейської філософії. Етика Епікура. Епікурейство у Давньому Римі. Лукрецій Кар. Скептицизм. Практична філософія скептиків, стоїків та епікурейців.

Неоплатонізм як завершення історії античної філософії. Виникнення, характер та розвиток неоплатонізму. Система Плотіна. Надчуттєвий світ. Світ явищ у системі Плотіна. Учення Плотіна про возвищення у надчуттєвий світ. Школа Плотіна. Порфірій. Ямвліх та його школа. Особливості платонізму Ямвліха. Прокл та остання школа античної традиції. Кінець неоплатонічної філософії.

Основні етапи середньовічної філософії: апологетика, патристика та схоластика. Східна та західна традиції у середньовічній філософії. Ідеологічна ситуація у сфері релігійних пошуків у I ст. до н.е. – I ст. н.е.

Співвідношення віри і знання в християнській філософії. Грецька патристика Середньовіччя, її представники. Діонісій Ареопагіт і Іоанн Дамаскін.

Загальна характеристика догматики раннього Середньовіччя. (Тертулліан. Олександрійська і Каппадокійська школи).

Гностицизм та його специфічні риси. Маніхейство. Діяльність та ідейні пошуки християнських апологетів.

Загальна характеристика християнства як світогляду. Відношення апологетів до античної філософської спадщини. Августин Аврелій (Блаженний), його філософське вчення. Співвідношення августинізму і аристотелізму.

Етапи схоластичної філософії. Загальна характеристика схоластики. Боецій, Еріугена, Ансельм Кентерберійський. Напередодні схоластики: Еріугена та його учення про розділ природи. Рання схоластика: Абеляр та його пошуки розумної теології. Містичне учення Бернара Клервоського. Ансельм Кентерберійський, зародження реалізму та номіналізму. Загальна характеристика номіналізму і реалізму. Проблема універсалій в номіналізмі та реалізмі.

Розквіт номіналізму (Р. Бекон, В. Окам та ін.) та кінець схоластики.

Висока схоластика: Альфред фон Больштед, Фома Аквінський. Іоанн Дунс Скот. Виникнення нових форм відношень раціонального наукового знання та теології.

Значення арабської і єврейської філософії. Зміст вчень Авіцени, Авероеса і Моїсея Маймоніда.

Розділ III – філософія Відродження та Нового часу

Загальні риси світогляду Відродження та Нового часу. Головні проблеми та методи їх розв'язання. Наука та філософія. Філософія і релігія. Проблема гуманізму як елемента філософського світогляду. Основні етапи розвитку філософської думки цього періоду. Джерела. Пантеїзм, деїзм, сенсуалізм, раціоналізм як концептуально-світоглядні орієнтири філософії епохи Відродження та Нового часу.

Відродження у Італії, Франції, Англії та Німеччині. Ідейні джерела філософії Відродження. Флорентійська платонівська Академія та її діяльність. Основні проблеми філософії того часу та їх розв'язання у головних представників: М. Кузанський, Л. Валла, Піко дела Мірандола, Леонардо да Вінчі, П. Помпонацці, М. Фічіно, Дж. Бруно та інш. Метафізика, соціальна філософія, методологія, філософія природного права. Неоплатонізм і перипатетизм доби Відродження. Микола Кузанський.

Філософія Ф. Бекона. Теорія подвійної істини. «Новий органон» та учення про індуктивний метод. Почуття як основа пізнання. Теорія ідолів. Томас Гоббс та його філософські погляди. Соціальне вчення. «Левіафан» або вчення про державу.

Рене Декарт як засновник нового типу філософії та сучасного раціоналізму. Біографічні дані. Проблема начала та дуалізму. Принцип

сумніву, (*cogito ergo sum*). Аналітична геометрія. Вчення про метод. Природжені ідеї. Механіцизм та проблема його переборення. Картезіанство. Філософія послідовників і критиків Декарта. (А. Гейлінкс, Н. Мальбранш, Б.Паскаль, П. Гассенді).

Основні характеристики філософського світогляду Б. Спінози. «Етика» та її головні проблеми. Субстанція та її модуси. Проблема пантеїзму. Соціальні та етичні погляди нідерландського філософа. Вплив іудейської традиційної філософії на Б. Спінозу. Б. Спіноза: раціоналізм, монізм, критика дуалізму Р. Декарта, вчення про єдину субстанцію, причинність, необхідність та випадковість, вчення про джерело достовірного знання.

Філософські погляди та світогляд Д. Локка. Сенсуалізм. Критика «природжених ідей» Декарта та його теорії свідомості. Вчення про матерію, первинні та вторинні якості. Проблема рефлексії, чуттєвих ідей та висновків. Вчення про вродженні ідеї, свідомість як *tabula rasa*, вчення про державу.

Філософія Дж.Берклі. Критика матеріалістичної філософії. Неможливість абстракції. Погляди на матерію. Проблема соліпсизму. Бог як причина. Суб'єктивний ідеалізм Дж.Берклі: принципи буття речей, заперечення існування «первинних» якостей, чи можуть «ідеї» бути копіями речей?

Загальна характеристика особистості Г.В.Лейбніця та його філософських поглядів. Відкриття у механіці, математиці, природознавстві та праві. Вчення про субстанцію (монаду). Динамічні початки світу. Принцип загального розділу. Поняття «світової гармонії». Поняття простору та часу.

Загальні біографічні дані про Д.Юма. Скептицизм як головний принцип філософії Д. Юма. Проблема причинності. Асоціація ідей та репрезентативна теорія абстракцій та відношень. Зв'язок з психологією. Шотландська філософська школа «загального глузду» та її головні представники та погляди.

Загальні теоретичні, філософські та естетичні засади класицизму як напрямку естетичної та життєвої думки. Розумність як головний принцип теоретичного класицизму. Суперечність розуму та почуття як основа конфлікту у класицизмі. Зародження естетики як спеціальної науки (А. Баумгартен). Описно-емпірична естетика у Англії (Фр. Хатчесон, Г. Хоум та ін.). Неокласицизм.

Філософія Просвітництва: загальна характеристика. Початок формування французької матеріалістичної філософської думки (П. Бейль, Ж. Мельє, Ш. Л. Монтеск'є). Основна проблематика та характерні риси філософії головних представників французького Просвітництва (Ф. М. А. Вольтер, Ж. Ж. Руссо, К. А. Гельвецій, Д. Дідро). Енциклопедія та енциклопедисти.

Фаталізм Ламетрі: людина як машина. Життя і творчість Дідро. «Енциклопедія». Гольбах про матерію. «Система природи». Теорія пізнання та роль досвіду. Гельвецій «Про розум». Суперечка між Гельвецієм та Дідро щодо виховання. Атеїзм та соціальні погляди.

Англійський деїзм 18 ст. (Е. Шефтсбері, Б. МанDEVІЛЬ, Ф. Хатчесон; Дж. Толанд, Е. Коллінз, Д. Гартлі і Дж. Прістлі).

Рання американська філософія: С.Джонсон, Дж. Едвардс. «Вік просвітництва»: Т.Джефферсон, Б.Франклін, Т. Пейн.

«Коперніканський переворот» І. Канта та його головний сенс. Основні питання, поставлені І. Кантом перед філософією. Критика Кантом матеріалізму, догматичного ідеалізму та скептицизму. «Річ в собі» наріжний камінь кантівського учення про пізнання. Чуттєвість та мислення. Простір та час як апріорні категорії. Вчення про глузд та розум. Трансцендентальний метод. Трансцендентальна єдність апперцепції. Антиномії чистого розуму. Розрізнювання чистого та практичного розуму. Людина як істота двох світів. Природа та свобода. Поняття «категоричного імперативу». «Формальний» характер кантівської етики. Протиставлення схильності та долгу. Поняття моральної поведінки за Кантом. «Критика здібності судження» як завершення кантівської філософської системи. Естетичне уявлення та доцільність. Сфера природи та сфера свободи. Краса як начало «морально доброго». Аналітика чудового. Краса як форма суб'єктивної доцільності. Поняття естетичної ідеї. Класифікація мистецтв.

Вплив кантівської філософії на Фіхте. Період створення «Науковчення». Чиста діяльність як начало пізнання. Поняття «Я» у Фіхте. «Я» = «Я». Три принципи пізнавальної діяльності. Активний характер споглядання та часовий характер свідомості. Інтелектуальне споглядання як саморефлексія над діяльністю. Практичне «Я». Воля та інтелект. Від абсолютної діяльності до абсолютного буття. Абсолютне буття та абсолютне знання. Соціальна філософія Фіхте та філософія історії. Свобода як трагічна провина. Сутність права та моралі.

Основні періоди творчої біографії та філософської еволюції Шеллінга. Натурфілософський період. Природа як продуктивність. Ступені організації природних утворень (матерія та життя). «Система трансцендентального ідеалізму». Практична філософія. Природа та свобода (мораль та право). Всесвітня історія як відкриття абсолюту. Філософія тотожності. Єдність мислення та буття. Спроби знаходження абсолютної філософської системи. Поняття інтелектуального споглядання. «Філософія мистецтва». Чудове як збіг духовного та матеріального. Єдність краси та добра. Творчість як взаємодія свідомості та несвідомого. Міф та художній образ. Символ, схема, алегорія як форми об'єднання загального та особливого. «Філософія прозріння».

Гегелівська філософська система та її місце у класичній філософії. Поєднання учення про субстанцію з ученням про суб'єкта. «Феноменологія духу». Формування діалектико-історичного розуміння свідомості. Свідомість, самосвідомість, розум. Господар та раб. Відчуження. Скінченність людського існування та безкінечність людського пізнання. «Наука логіки». Три форми логічного. Формальна логіка та діалектична логіка. Логіка як система категорій. Триада як принцип логіки. Абсолютна

ідея як вихідний пункт та рушійна сила світового прогресу. Філософія духу. Соціальна філософія та історія філософії.

Антропологічна філософія Л. Феєрбаха. Критичне перетлумачення християнства, ідея постхристиянської епохи, атеїзм. Кордоцентричні мотиви в філософії Л. Феєрбаха.

Розділ IV – Головні ідеї та смисли української філософії

Головні етапи розвитку філософських ідей в Україні. Визначення філософії, поширені в Київській Русі. Введення християнства в Київській Русі та його вплив на зміну світоглядних парадигм. Особливості розвитку філософської культури доби Київської Русі. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона Київського. «Слово о полку Ігоревім»: історіософська проблематика. «Моління Данила Заточника»: філософська проблематика твору.

Осередки культури при магнатських і шляхетських дворах. Острозька академія. Братські школи та їх значення в становленні і поширенні гуманістичних і реформаторських ідей (М. Смотрицький. К. Старовецький та інші.).

Києво–Могилянська академія як новий тип вищої школи в Україні. Розуміння філософії професорами Києво–Могилянській академії. Натурфілософська проблематика в філософських курсах Академії. Теософські ідеї Теофана Прокоповича.

Феномен і значення постаті Г. С. Сковороди в українській культурі. Життя як спосіб філософування. Вчення Сковороди про дві натури і три світи. Критика схоластики у Сковороди. Проблема людини і «філософія серця». Концепція «спорідненої праці» Г. Сковороди.

Романтизм і становлення національної свідомості в українській філософській традиції (М.Гоголь, Кирило-Мефодієвське братство, «філософія серця» П. Юркевича).

Рецепції німецької класичної філософії в українській духовній традиції XIX ст. Кантіанство в українській філософській культурі. П. Лодій. Вплив ідей Й. Г. Фіхте. Й. Б. Шад. Шеллінгіанство в українській духовній культурі. Д. Веланський. Гегельянські впливи в українській філософії. С. Гогоцький.

Проблема походження мови у філософії О.Потебні.

Соціальна філософія М.Драгоманова. Філософія національної ідеї І.Франка: проблема визначення філософського світогляду.

Філософія представників української діаспори (Д.Донцов, В.Липинський, І. Лисяк-Рудницький, О. Кульчицький, М. Шлемкевич, Д.Чижевський).

Сучасний стан української філософії. П.Копнін, В.Шинкарук, В.Горський, А.Уйомов, С.Кримський, М.Попович, С.Павличко, О. Забужко, В. Малахов, В. Табчковський, О. Кирилюк, С. Пролєєв, Є. Бистрицький, Т. Лютий та ін. Школи та традиції в сучасній українській філософії. Київська філософська школа (світоглядно –онтологічний, логіко-семіотичний та антропологічний напрямки). Феноменологія та філософська герменевтика в

Україні (А. Богачов, В. Кебуладзе, А. Дахній), історико-філософські штудії (М. Ткачук, В. Менжулін). Регіональні центри філософії (Одеса, Харків, Львів, Дніпро тощо).

Розділ V - Сучасна західна філософія

Поняття сучасної західної філософії: хронологічні кордони, особливості. Поняття «сучасної західної філософії», її обсяг та хронологічні рамки. Філософія як історія сама себе або історія як філософія, як думка. Проблема демаркації сучасної філософії та філософії класичної.

Філософія А.Шопенгауера: характеристика «уявлення» та «волі». Шопенгауер та німецька класична філософія. «Світ як воля та уявлення»: уявлення та область його існування, воля та її «ступені об'єктивації». Платонізм у А.Шопенгауера. Етичне та естетичне вчення Шопенгауера.

Філософія і теологія С. К'єркегора. Засади філософії екзистенціалізму у творчості С. К'єркегора. Головні події та стадії духовного розвитку К'єркегора. Основні проблеми: безумовна свобода особистості та пошук шляхів її знаходження, індивідуальність як антитеза абстрактності й загальності, естетичне/етичне та релігійне як категорії.

«Філософія життя». Загальний аналіз напрямку та його головних представників. Загальна характеристика напрямку. В. Дільтей – головні проблеми та ідеї його творчості. Ф. Ніцше: три головних періоду творчості. Теорія пізнання. Ідея вічного повернення. «Воля до влади». А. Бергсон і взаємовідношення інтелекту та інтуїції. Філософія Г. Зіммеля та О.Шпенглера.

Гегельянство і К.Маркс. Взаємовідношення держави та релігії – головне коло питань правих и лівих гегельянців. Гегелівська філософія як раціональна форма богослов'я. Відмова від діалектики. Ранній К.Маркс і ліве гегельянство. Проблеми історії та форм суспільного буття, заємовідношення форм суспільного виробництва та виробничих відношень (базису) і форм ідеології (надбудови), проблема особистості в історії і проблема відчуження.

Філософія неокантіанства. Марбурзька школа неокантіанства (Г. Коген, П. Наторп, Е. Касирер). Баденська школа неокантіанства (В. Віндельбандт, Г. Ріккерт). Дискусії про розрізнення наук про природу та наук про культуру в неокантіанстві.

Основні форми філософії позитивізму. Загальна характеристика: відмова від пошуків першопричин, будь-яких субстанціальних початків, скасування метафізики. О.Конт, Д.С.Мілль, Г.Спенсер.

Феноменологія. Гуссерлівський проект перетворення філософії у точну науку. Психологізм та антипсихологізм у філософії початку ХХ ст. Основні етапи життя і творчості Е. Гуссерля. «Логічні дослідження» – головне коло проблем та рішень. Феноменологічний проект Е.Гуссерля: праці 1910 – 1920-х гг. Поняття феноменологічної й трансцендентальної редукції. «Ноема» і «ноєзіс». Проблема інтерсуб'єктивності. Пізній Е.Гуссерль: проблематика «Кризи...». Поняття «історизму» та «життєвого світу». Доля вчення Е.Гуссерля.

Логічний позитивізм як філософська течія та його головні проблеми. Виникнення та розвиток неопозитивізму, його головні характерні риси, коло пошуків, проблем та їх розв'язання. «Віденський гурток» та Берлінське філософське товариство. Львівсько-варшавська школа.

Внесок неопозитивізму у філософію науки. К. Поппер, Б. Рассел, аналітичний рух у Кембриджі та Оксфорді, філософія повсякденної мови. Концепція розвитку науки Т. Куна. Методологічний плюралізм П. Фейєрабенда.

Розуміння Л. Вітгенштейном задач та методів філософії у «Логіко-філософському трактаті». Проблема причинності. Поняття «тавтологія» та його роль у концепції «Логіко-філософського трактату». Проблема «логічного простору» та її місце у «Логіко-філософському трактаті». Специфічне поняття «досвіду» та основні його характеристики у концепції Вітгенштейна.

Філософія Б. Рассела. Головні ідеї Б. Рассела: співвідношення філософії та науки, теорія типів, логічний атомізм та ін.

Філософія екзистенціалізму у Франції та Німеччині. Головне коло філософських проблем К.Ясперса. Життя як корабельна аварія та крах екзистенції. Осьовий час та проблема сенсу історії. Життя та філософські пошуки М. Гейдеггера. Проблема метафізики та переосмислення феноменології. Праці Гейдеггера останніх років Специфічні риси французької екзистенціальної філософії. А. Камю і проблема абсурду людського життя. Ж. П. Сартр: проблема буття і Нічого. Проблема іншого, буття-у-собі, буття-для-себе та буття-для-іншого. Екзистенціалізм – це гуманізм.

Поняття «буття», «сущого», «екзистенції» у філософії М. Гейдеггера. «Буття та час»: буття-у-світі, буття-з-іншим, турбота, мужність та страх. Проблема буття та сутності. Гейдеггер про категорії та екзистенціали людського існування. Поняття «онтичного» та «онтологічного» в філософії М. Гейдеггера. Задача аналізу присутності. Буття-в-світі як основа улаштування присутності. Світність світу. Буття-у як таке. Турбота як буття присутності.

Західноєвропейська релігійна філософія у XX столітті (неотомізм, релігійний екзистенціалізм, інтуїтивізм). Г.Марсель та проблеми християнського «неосократизму». Християнська філософія у XX столітті та її загальні проблеми. Філософія як релігійна ідеологія. Діяльність Ватикану та її вплив на філософську думку. Несхоластична філософія у Франції: Ж. Марітен. Е. Жільсон. Томізм як віковична філософія шукання.

Герменевтика як напрямок у філософії XX століття. Поняття герменевтичного кола. Філософська герменевтика та її проблеми: що таке герменевтичне коло, «перед поняття», «передсуди» та іншість тексту. Інтерпретація як проблема. Історія герменевтики у загальних рисах і пошуки Г.- Г. Гадамера. Теорія «досвіду». Герменевтика як онтологія – новий рівень розуміння тексту та світу. П. Рікер та подальший розвиток герменевтичної теорії. Конфлікт інтерпретацій.

Філософська антропологія: М. Шелер, Х. Плеснер, А. Гелен. Структурна антропологія К. Леві-Строса. Поняття «структура» та його використання у науці та філософії. К. Леві-Строс та антропологічний структуралізм. Елементарні структури споріднення та структура суспільства. Структура міфу.

Проблема людини у постструктуралізмі. «Смерть» людини. М. Фуко та структуралізм в історії: епістемологічні структури, «дискурсивні практики». Ж. Лакан та структуралізм у психоаналізі. Особливості позиції постмодернізму в розумінні світу, людини і завдань філософії. Постмодерністська розробка проблеми бажання (Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі). Перехід до плюралістичного і толерантного філософствування. Інтегративні тенденції розвитку. Прагнення до комплексного дослідження світу. Філософія «реконструкції» Ж. Деріда.

Філософія ненасильства в сучасній філософії. Етика благоговіння перед життям (А. Швейцер). Ідея ноосфери в науці та філософії (П. Тейяр де Шарден, В. Вернадський)

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бродецька Ю. Метаморфози сучасної філософії. Ч.1. Мова буття / Монографія. Дніпро: ЛІРА, 2023. 248 с.
2. Бродецька Ю. Метаморфози сучасної філософії. Ч.2. Порядок буття / Монографія. Дніпро: ЛІРА, 2024. 288 с.
3. Дахній А. Й. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст. Львів : Видавництво: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 486 с.
4. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Київ : Темпора, 2019. 384 с.
5. Петрушенко, В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації.. Львів : Новий світ, 2012. 667 с.
6. Старовойтова І.І. Історія філософії України : метод. вказівки з курсу "Історія філософії України" для студентів спец. "Філософія" ф-ту історії та філософії ОНУ ім.І.І.Мечникова. ОНУ ім. І.І.Мечникова, Ф-т історії та філософії. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2019. 71 с. : табл. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/28399>, вільний (дата звернення: 22.03.2024)
7. Філософія. Навчальний посібник / Ю.М.Вільчинський, Л.В.Северин-Мрачковська, О.Б.Гаєвська та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368с.
8. Філософія: теоретичний курс : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за ред. Я. В.Шрамка. Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2021. 264 с.
9. Філософія науки і культури. Словник. За ред. Н. Хамітова. Київ: КНТ, 2024. 437 с.
10. Хамітов Н. Філософський словник. Людина і світ / Назіп В. Хамітов, Світлана А. Крилова. 2-ге вид, випр. і допов. Київ : КНТ, 2018. 193 с.

11. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей Том перший. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Констянтин Сігов / Пер. з франц. Київ : Дух і літера, 2009. 576 с.

12. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том другий. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Констянтин Сігов / Пер. з франц. Київ : Дух і Літера, 2011. 488 с.

13. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том третій. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Констянтин Сігов / Пер. з франц. Київ : Дух і Літера, 2013. 328 с.

14. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том четвертий. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Констянтин Сігов / Пер. з франц. Київ : Дух і Літера, 2016. 440 с.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст тестових завдань визначено Програмою фахового іспиту для вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В10 ОП «Філософія» на основі ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Тест для фахового іспиту складається із завдань з **вибором однієї правильної відповіді** (ТЗ закритої форми). До кожного завдання подано чотири варіантів відповідей (А, Б, В, Г), з яких один правильний.

Загальна кількість завдань тесту – 50.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 2 тестових балів.

Результат фахового випробовування оцінюють за шкалою від 0 до 100 балів.

Критерії оцінювання іспиту за фахом титир

ТЗ із вибором однієї правильної відповіді	Кількість балів
• неправильна відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповідь ненадано	0 балів
• правильна відповідь	2 бали
• мінімальна кількість тестових балів, яка дає право на участь в конкурсному відборі	12 балів
• максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту	100 балів

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт, в якому

фахова атестаційна комісія вказує причину відсторонення та час. У разі використання заборонених джерел абітурієнт, на вимогу члена фахової атестаційної комісії, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

Вступник має право подати письмову апеляцію щодо екзаменаційної оцінки (кількість балів), отриманої на вступному випробуванні. Апеляція подається письмово у вигляді заяви у довільній формі на ім'я голови Приймальної комісії ОНУ імені І. І. Мечникова. Апеляційна заява подається вступником особисто згідно з Положенням про апеляційну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Предметом апеляції може бути тільки оцінка з вступних випробувань. Не розглядаються апеляції, подані невчасно або з порушенням процедури подання.

Вступники, які не з'явились на вступне випробування без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших вступних випробуваннях та конкурсному відборі не допускаються.

Голова фахової атестаційної комісії
д.ф.н., проф., зав.кафедри філософія

Інна ГОЛУБОВИЧ

